

Náttin er ung

Klokkan nærkast midnátt. Býurin durvar, allar seigan meðan hann savnar sær meir til náttina, ið koma skal — leygar-nát. Gøturnar eru manntómar og oydnar. Gystanlotið, sum kinandi og litlilati tekið landið úti á Molanum, verður til eina kaldan gjóstur í teimum trongu strætunum, sum petta býin sundur í eitt óeðliliga fjelbroytt puslispæl. Gøtun- ar eru reinar enn, og visti tú ikki betur, óróðið tú neyvan, at innfluttu betongflis- arnar stroyddar við vøkum útlendskum eygum fáar timar eru fjaldar undir dugum av brotnum floskum, pylsu- pappíri og fullamanselvðari óhúmsku. Nei, eingin hugsar sjálvboðin um svita- leysa oyðing av tí vakra sum í letuni er, men ístaðin lata vit okkum skelka, tá úr- slitið av sjálvelvduðum herverki brennur okkum eyguni.

Fólk eru framvegis ikki komin í býin. Enn sita tey spjadd í kjallarunum ella á loftum, umgyrd av floskum við ymsum lögum við ymsari styrki. Tey drekka og endamálið er at gerast fullur, lemja leingjurnar av sær, gerast friur, lata tannarnar renna, og fremja teir í verki. Mamma og pápi sita í stovuni og hyggja at «Motorsavsmassakren», og pápi hevur leigað «Øksemorderen» á video omaná. Hetta er harðskapur í serklassa. Men hóast sjónvarpið hevur saman ein meldur av ýlandi sirenum, neyðarrópum og hóskandi tónleiki, má ansast eftir at gestirnir á lofti og í kjallara ikki verða ov mælskir. Frætta tey í stovuni, at 19 ára gamli sonurin heldur drykkjuveitslu í húsi teirra, so er galin endi. Við Skapar- ans orðum hangandi omanvert úthúrd- ina hava tey øll hesi árin roynt at lært hann hvat er rætt og skeit, og Bíblían liggur við song hansara. «Á denn neyð, hava vit ikki við lærdómi og visdómi okkara megnað at hildið honum frá drykkjuskapi og tí horlevnaði og Guðs- spottan, sum við honum fylgir». Ikki er vert at bróta niður verndargarðarnar tey hava bygt rundan um seg. Verndar- garðar sum sjálvgylkan, uppgjørt blá- oygni, seinasta nummer av «Sunnun- dagsblaðnum» og annars alt sum skal til fært at fullinna livslýgini.

Vit spáka oman eftir Niels Finsens- gotu, kenna okkum eina løtu sum lýs imillum filaføtur. Øðrumegin vegin hals- fevnast Guð og mammon í tveimum sia- mesiskt samangrøðnum risatemplum. Bæði rópa eftir ivandi sálum: «Øll eru vælkomnir!» Hinumega vegin risur ein skansi. Í honum verða pengarnir ríknir í rætt, markaðir og vaskaðir, soleiðis at teir eru klárir at byta imillum kapitalins barónar. At kapitalins rektorgarnenn eisini fáa sín smædna part, er einki at siga til.

Vit spáka nakað longur oman, smakka okkum á eina flosku, byta eina ol imill- um okkum at skola niður við, royna at njóta kveldið. Komnir so at vit siggja oman eftir Aarvegnum, smýgur ein hvit- ur bilur við bláum ljósum á takinum sær ljóðliga niðan á Tinghúsvegin. Nú ræður um at vara seg, kotturin er leysur.

Uttanfyri stásligu húsin, sum í sinari tíð hýstu lærdómi og lærandi, sessast vit eina løtu, hvíla beini og plága gumpin — grót er harður sessur. Vit sita í livd fyri vindinum, tú neyvan so lýtt sum innanveggja í gamla skúlanum,



tann livdin ber av øllum. Ert tú fyrst inn um komin, kunnu enn ikki allir heimsins stormar máa stöðað undan sær. Fólk- valdir, jú, jú, men ikki ókeypis, tað vita øll. Prisirnir eru so ymiskir, framhjá- rættur til eitt grundstykki, eitt byggi- loyvi uttan um byggisamtýktirnar, nøk- ur tons av kommunalum asfalti á pri- vata túnið, men eingin mutar ímóti, so væl man vera.

Ein hýrúvognur kemur niðan úr Vágs- botni og snarar niðan á Tinghúsvegin, steðgar sum vegurin breiðir. Tveir mans í síðum báðir undir hatti, faru úr bilinum, kaga rundan um seg, fáa eyga á okkum, kvika sær so inn í Klubbagarðin og inn í Klubbans varda føvning. Eygnakost fara okkara millum: «Løgtingsmenn limir í felag fyri góð- kend lógarbrot?» Tí sagt er, at virkse- mi slika felags ikki samsvarar við givnar lógir. Men undantøk eru, kanska at- kvæddu hasir báðir ímóti tann tíð tað var. Andstöðumenn skulu eisini vera til.

Beint sum vit reissa okkum kemur hin bláhviti varðmaðurin undan á veg út úr Klubbagarðinum. Kanska fingið sær ein dram, hvat tá, teir eru eisini fólk. Bil- urin sneiðir til høgri niðan eftir Ting- húsvegnum, og nú brølar hann heldur betri hýrdur enn í aðni, kanska hann møtti tveimum ungum gentum, sum vóru á veg heim aftan á fyrsta býtur sín í hevuðsstaði hylklara heimsins.

Aftur til gongu, skifta einki orð, hvør í sinum tonkum. Undir Aarvegnum ligg- ur jarðað, undir betongi og asfalti, sein- asta náttúruste miðbýar Havnar. Eina- ferð tutlaði áin hugnaliga her, meðan

hon kloyvdi býin, gleðandi unga ást og fótlofnaðar barnasálir. Nú er hon heim- staður rottunnar, teirra sum liva av havni manna, og sum alskyns illbønir mugu tola frá fólk, tó tær eru kúrrar sum jørðin og sjáldan lata seg stinga av mannaeygum. Tær halda seg í óhúmsk- uni, vit hava skapt. Men aðrar rottur eru, tær sum óhúmskuna skapa sjálvar. Tær eru størri, feitari, hava hvassari tenn, og skarpari vit enn rottan í Havnará. Tær ganga í klæðningi, eta á Hafnia uppá landsins besta, og steyta tenn við gyltum amboðum hvørja ferð armóðsmaður, tær hava etið á ør- mund- arhús, noyðist á húsagang. Einki eitur rinur á teimum, uttan tað tær bryggja sjálvar, men fáur garpur nærkast so herskum lúti, og færri draga undan eru teir so djarvir. Men so er við skaðakyk- ti: Ilt er at basa, men væl trivist.

Klokkan er einki enn. Vit ganga undir Kjallara, út til fyrrverandi hús Kongliga Handils, sum nú hýsir Landsstýri Fø- oya. Her verða avgerðirnar tiknar. Fólk verða vígað og mett, kanska vrakað. Í so máta litið broytt virkseimi eftir 200 ár- um, bert er vøran ein onnur. Men ert tú snildur og dugir at egna rætt, so er ikki sørt, at tú sleppur upp í part. Rottan er føroyski aðalin. Ert tú við, ert tú aðal. Vamlast tú, ert tú trælur.

Nu fer at liða, kanska tíð at ragga sær niðan aftur. Gera av at ganga niðan á Reyn og yvir á Húsabrúgv. Her rýkur av tjøru og smøgurnar eru neyvan herðabreidd so trongar. Men hugnaligt er, kanska tí tey, ið húsadust her í for- um, stóðu saman um gerandisdagin, kendu hvønn annan og komu hvør að-

um við. Ikki sum í dag, nú einasta sam- band manna millum er halabítandi brígl sum mammon, sum eingin fær nóg mikið av. Váharra, sum øll vilja eiga fyri seg sjálvan, og ódugnaskapur blóð- bróðursins, sum kostaði landinum menusting. Slikt gevur skjálvta, nei, tá er ólika fjálgari at minnast úr søgu, tá dagliga stríðið var allramans fyri ein- mans, og einmans fyri allramans. Ósemja var fyri tað mesta dagdølja, og varð at gloyma tá á stóð.

Vit eru komnir yvir á Húsabrúgv og ganga oman á Vaglið. Bláhviti varðmaður- in er aftur á ferð, hesaferð oman í Vágsbotn. Helst eru leiðir at troyta yviri í Grind. Tystir menn, sum hava strævnan dag. Einki at siga til.

Vit leggja nú leiðina niðan eftir Ting- húsvegnum, nøkur tandur hómast. Steðga við niðara skjöldur Tinghússins, leggja tunguna á. Her, aftanvert svart- málaðar veggir, verða lóginar smíðað- ar. Aðalin hevur sæti her. Her verður, orsakað av trýsti frá fjeldini, avgjørt hvussu rottuplágan skal basast. Men rotturnar avgera at beina eituridi aftur í fólk, trælirnar. Her verða skattir út- skrivaðir til trælirnar at gjalda, aðalin skyldar ongum nakað. Her verða lógar- verk greidd úr hondum til trælirnar at halda, aðalin er frælsur. Her verður træl- sins úrtaka rørd upp við orðavavstri, fyri síðani at seta á aðalskonto í Sveits. Jú, so vist eitt megnartilhald.

Nú fara vit at kenna til, floskan er hálv, ølið er uppi. Spáka 50 metrar longur niðan og sessast á trappu Tele- fonverks Føroya Løgtings fyri kveldið. Her ber til at sita, fáa ein lítlan av og á, prátta við fólk um einki, drepa tímarnar. Her er turt og líkinda lýtt afturat. Vit drekka, býurin fylst, eyguni rodna og høvðið tyngist, tímarir ganga. Durva kanska. Við eitt hoyrist hvøllur brestur og sorad glas. Ein trælur hevur fingið skrifað í hondina av tí mammon, sum hann einki átti av, men sum afturfyri stóð til sýnings í stórum glugga. Maður- in bløðir. Onkur vindur ein lummaklút um hond hansara, deilir eitt sindur. Við eitt tagnar alt. Ovast í gøtuni stendur bláhviti varðmaðurin og flæsir frá tonn- um. Tveir svartklæddir menn nærkast syndaranum, sum er ov drukkin til at rýma. Harðar hendur triva í nakka- skinnið á honum og so klíkkja hondjær- ni, lógin hevur gjørt sína skyldu. Mað- urin verður leiddur í bilin, og fluttur burtur.

Nú er seint. Vit fara at sleppa okkum til hús, undir dýnuna, sova rúsin av okk- um, savna meg til morgindagsins trega við andaligum, líkamligum og fíggjarlig- um timburmonnum. Sova leingi, vakna, og nýggjur dagur er byrjaður.

Tó ikki eru vit fyrst á fótum. Í lýs- ingini verður ein ungur maður við meiddari hond hildur út fyri dyr í Jónas Broncksgeðu. Hann haltar, er bláur um lærið, og hevur pínu undir síðuni. Bløð er í undirklæðnum, tó at tað sær eingin. Andlitið brennur og er uppsvølp- að sum ein reyður njaðravottur. Teir høvdu stuttleika burtur úr honum í nátt. Og var tað kanska ikki rætt? Skuldi ótangan kanska ikki hava sína revsing?

j.